

δεσμός

δεσμός, ο, ουσ. [*αρχ.* δεσμός <δέω-ῶ (= δένω)], ο δεσμός. **1.** ο σύνδεσμος, η φιλική, ιδίως η ερωτική σχέση: «χρόνια ταλαιπωρείται μ' έναν δεσμό και δεν αποφασίζει να παντρευτεί». (Τραγούδι: *κολλημένη μαζί σου σε αλήτη δεσμό, μεταξύ μας αφήσαμε ανοιχτό λογαριασμό*). **2.** κατ' επέκταση, ο ίδιος ο ερωμένος, ο εραστής, ο γκόμενος, η ίδια η ερωμένη, η γκόμενα: «από δω να σου γνωρίσω το δεσμό μου». **3.** (γενικά) η οικογενειακή, κοινωνική ή φιλική σχέση: «έχουμε παλιούς δεσμούς μ' αυτόν τον άνθρωπο». **4.** στον πλ. **τα δεσμά** (βλ. λ.).

- *γόρδιος δεσμός*, λέγεται σε περιπτώσεις αξεπέραστης δυσκολίας, μεγάλης μυστικοπάθειας, όπου δεν υπάρχει άλλος τρόπος να λυθεί ένα πρόβλημα παρά με εξωτερική, βίαιη παρέμβαση: «έχει καταστήσει πια γόρδιος δεσμός αυτή η ιστορία με τη φοροδιαφυγή και πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα, όσο μεγάλο κι αν είναι το πολιτικό κόστος». Από αναφορά στο περιστατικό του δεσμού της άμαξας του βασιλιά της φρυγικής πόλης Γόρδιο, του οποίου ο Μέγας Αλέξανδρος, μην μπορώντας να λύσει, έκοψε με το σπαθί του.

- *δεσμός αίματος*, **α.** η συγγένεια πρώτου βαθμού: «θέλω να βοηθήσω αυτόν τον άνθρωπο, γιατί έχω μαζί του δεσμούς αίματος». **β.** ο ισχυρός φιλικός δεσμός, ιδίως ανάμεσα σε δυο άντρες, που προκύπτει από την τέλεση ειδικής τελετουργικής πράξης, κατά την οποία οι δυο άντρες, κόβουν ελαφρά τους καρπούς τους κι έπειτα αναμειγνύουν επιφανειακά το αίμα που έτρεξε, ενώνοντάς τους στο σημείο της τομής. Μετά την τελετουργία, οι άντρες αυτοί γίνονται αδελφοποιητοί, βλάμηδες, μπράτιμοι: «μπορεί ο ένας να δώσει τη ζωή του για τον άλλον, γιατί τους ενώνει δεσμός αίματος».

- *έχω δεσμό*, (και για τα δυο φύλα) έχω ερωτική σχέση: «δεν μπορώ να βγω μαζί σου, γιατί έχω δεσμό με τον τάδε».

- *κάνω δεσμό*, (και για τα δυο φύλα) δημιουργώ ερωτική σχέση: «έκανα δεσμό με την κόρη του τάδε». (Λαϊκό τραγούδι: *είμαι και αρχή και φινάλε και στη σκέψη σου βάλε, πως, αν **κάνεις δεσμό**, μες σε λίγο καιρό θα χωρίσεις, γιατί θα υπάρχω εγώ*).

- *παράνομος δεσμός*, η ερωτική σχέση δεσμευμένου ή παντρεμένου άντρα με άλλη γυναίκα ή και το αντίθετο: «έχει ένα παράνομο δεσμό και τρέμει μην τυχόν και το μάθει η γυναίκα του». (Λαϊκό τραγούδι: *ένας **παράνομος δεσμός** με τυραννάει, μα το φινάλε του να δούμε πού θα βγει, τη μια νομίζω πως στους ουραμούς με πάει και μια στου Άδη τα σκοτάδια μ' οδηγεί*).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας